

Horla kyrka

57.9683, 12.7313

Den lilla romanska kyrkan i Horla är uppförd av gråsten, sannolikt under 1100- eller 1200-talet, och räknas till en av de bäst bevarade i Skara stift.

1684 eldhärjades kyrkan av vådeld som med vinden spridit sig från ett närliggande hus i byn, som till stora delar brann ner till grunden. Efteråt kvarstod endast murarna på kyrkan, men eftersom det var en fattig byggd drog återuppbyggnadsarbetet ut på tiden.

Först reparerades murarna och ett nytt tak restes. Omkring 1690 tillverkades en predikstol. Först 1699 kalkades kyrkan av murarmästare Sven Persson på Klinten, Bredared, och kyrkan fick ny bänkinredning, tillverkad av snickaren Lars Jonsson i Mälltorp.

1715 färdigställdes en altaruppsats av Gustaf Kihlman, Borås, enligt inskriptionen "Af Samtelige Horla Sochns Gudälskande Hiertan Bekostad". Kihlman utförde även ett ljudtak till predikstolen samtidigt som han målade predikstolskorgen.

1729-30 täcktes taken med ekspån, samtidigt som en läktare i väster byggdes. Dess tak målades med slingdekor av en mästare Levenborg. Troligen i samband med dessa arbeten tillkom ett vapenhus av trä i väster.

1825 noteras att läktaren i väster användes "af karlar". Emedan en läktare i norr byggdes "att gagnas af fruntimmer". I de små medeltidskyrkorna fick man med tiden ta all tänkbar plats i anspråk för att husera de allt större församlingarna. Norr var ju kvinnornas sida, och de hade också en egen ingång i norr. Denna port sattes förmodligen igen i mitten av 1800-talet.

Under första halvan av 1800-talet tjänade ett hörn av koret, som avskildes med ett skrank som sakristia.

Mycket tack vare just fattigdomen kom kyrkan att ha kvar sin triumfbåge från medeltiden, dessa har annars ofta kommit att byggas bort i de flesta av de medeltida kyrkorna. Horla är alltså en av få kyrkor i Västergötland som har kvar sin smala romanska triumfbåge in mot koret, och här finns också medeltida kademålning bevarade.

Horla kyrka är även tillsammans med tre andra kyrkor i bygden den enda vars nordvägg inte försetts med fönster. Några fönster åt norr fick kyrkan förmodligen aldrig just för att man inte hade råd.

I början av 1940-talet återställdes predikstolen av konservator Thorbjörn Engblad till de ursprungliga färgerna, efter att under ett antal år varit målade i vitt och guld. Ljudtaket hade dock aldrig övermålat, eftersom den under ett antal år låg på vinden, och behövde därför endast rengöras. Altaruppsatsens sentida övermålning togs också bort och de två större figurer som tidigare hört till altaruppsatsen placerades på nya konsoler på väggen, flankerande altaruppsatsen. Konservator Engblad återkom till kyrkan i slutet av 1950-talet och tog då fram den medeltida dekoren i triumfbågen.

1966 fick kyrkan ett orgelverk tillverkat av A Magnusson i Göteborg, som placerades mellan nordläktaren och korväggen.

Söder om kyrkan finns en klockstapel uppförd 1697 av byggmästare Jon i Säckegärde.

Källor:

Bok: "Kyrkor i Skara stift". Robin Gullbrandsson. ISBN 978-91-86681-09-8

Webb: Riksantikvarieämbetets bebyggelseregister.

Webb: Svenska kyrkan i Vårgårda.